

Polskie zasady stratygrafii — zaproszenie do dyskusji

Grzegorz Racki*, Marek Narkiewicz**

G. Racki

M. Narkiewicz

Z inicjatywy Komitetu Nauk Geologicznych Polskiej Akademii Nauk trwają prace nad nowym wydaniem polskiego kodeksu stratygraficznego. Punktem wyjścia były dwa generalne założenia:

1) Wykorzystanie prawie 30-letnich doświadczeń we wprowadzaniu w życie skodyfikowanych zasad stratygrafii w Polsce, zainicjowanych opublikowaniem w 1975 r. *Zasad polskiej klasyfikacji, terminologii i nomenklatury stratygraficznej*. Ta „zielona książeczka”, zbiorowego autorstwa (pod redakcją K. Birkenmajera), dobrze przysłużyła się polskiej geologii, o czym najlepiej świadczą liczne opracowania geologiczne, wykonane z uwzględnieniem reguł i sugestii polskiego kodeksu.

2) Krytyczny przegląd nowszych koncepcji (np. allostratygrafii i stratygrafii sekwencji), przede wszystkim w świetle II wydania *International Stratigraphic Guide* z 1994 r. (pod redakcją A. Salvadora). W licznych kodeksach i przewodnikach stratygraficznych, które ukazały się w światowej literaturze geologicznej, zaproponowano nowe, niekiedy wzajemnie wykluczające się, rozwiązania — dobrze byłoby, aby i polscy geolodzy wypowiedzieli się w tych kwestiach.

Dyskusji nad tymi właśnie problemami poświęcona była sesja robocza, która odbyła się na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego jesienią 2001 r. W jej wyniku zarysował się podstawowy wniosek, iż nowa wersja polskich zasad stratygrafii powinna skupić się na problematyce litostratygrafii. Nie ma bowiem zasadniczo potrzeby korygowania formalnych zasad biostratygrafii, a zwłaszcza chronostratygrafii, na użytek polskich geologów, ponieważ:

1) proponowane, nowe schematy biozonacji powinny być uniwersalne;

2) podstawowe kwestie biochronologii i stratotypów rozstrzygane są na forum podkomisji powoływanych w ramach Międzynarodowej Komisji Stratygraficznej IUGS.

Pod koniec 2003 r. Komitet Nauk Geologicznych powołał komisję do opracowania polskiego kodeksu stratygraficznego w składzie: Grzegorz Racki (przewodniczący), Paweł Karnkowski, Marek Narkiewicz i Tomasz Wrzosek. Punkt wyjścia do tych prac stanowiły polskie zasady stratygrafii z 1975 r.

W świetle obecnych poglądów i innych „narodowych kodeksów” niezbędne okazało się napisanie nowych rozdziałów oraz miejscami gruntowne przerehabilitowanie tekstu, zmierzające do przedstawienia propozycji drugiego, zmienionego wydania *Zasad...* Z międzynarodowego przewodnika stratygraficznego przejęto tylko jedną nową kategorię klasyfikacji, zakładającą podział formalny — magnetostratygrafię (rozdział autorstwa J. Grabowskiego i J. Nawrockiego). Większą część opracowania stanowią zrewidowane zasady litostratygrafii, przy czym zakres zmian ograniczono do niezbędnych rozmiarów, zgodnie z wnioskami wynikającymi z przeglądowego artykułu M. Narkiewicza (*Prz. Geol.*, vol. 51, str. 1023–1026). Pozostałe kategorie stratygrafii przedstawiono w skróconej (nieskodyfikowanej) formie, a jako załącznik — z uwagi na nieformalny charakter — allostratygrafię.

Taka robocza wersja przewodnika do stratygrafii stosowanej — a nie skróconego podręcznika stratygrafii — stanowiła punkt wyjścia do dyskusji w połowie 2004 r. na forum Komitetu Nauk Geologicznych.

Obecnie finalizowane są prace nad wersją ostateczną, nieco obszerniejszą i pod łatwiejszym do zapamiętania tytułem (np. *Polski przewodnik stratygraficzny*). Pod koniec bieżącego roku planujemy złożenie materiałów do druku w wydawnictwach Państwowego Instytutu Geologicznego. Bieżące wersje kodeksu — wraz z forum dyskusyjnym — są od miesięcy dostępne na stronie internetowej Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego <http://kse.wnoz.us.edu.pl/kodeks/kodeks.htm>

Prosimy o nadsyłanie propozycji, uwag i komentarzy! Szczególnie pożądane są wypowiedzi dotyczące zakresu uwzględnienia, dostosowanej do realiów polskiego zapisu geologicznego, metodyki i terminologii innych nurtów współczesnej stratygrafii, w szczególności stratygrafii sekwencji, allostratygrafii, cyklostratygrafii, stratygrafii zdarzeń i chemostratygrafii.

Pełny rejestr wszystkich działów badań stratygraficznych, łącznie z wyżej wymienionymi najnowszymi metodami, zainteresowani Czytelnicy znajdą w wydawnictwie *Stratigraphical Procedure* (Rawson et al. — Geological Society, London 2002).

*Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec; racki@us.edu.pl

**Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; marek.narkiewicz@pgi.gov.pl